Vergaderjaar 2026-2027

29 679 **Verslag van de zittingen van de Assemblee van de Interparlementaire Unie**

Nr. 46 **VERSLAG VAN DE 153e ZITTING**
Vastgesteld 29 oktober 2026

Inleiding
In Arusha, Tanzania vond van 5 tot en met 9 oktober 2026 de 153e zitting van de Assemblee van de Interparlementaire Unie (IPU) plaats. De Nederlandse groep van de IPU vaardigde naar deze zitting een delegatie af bestaande uit de Eerste Kamerleden **Elly van Wijk** (BBB) en **Eric Holterhues** (ChristenUnie). Ongeveer 700 parlementsleden uit 130 landen kwamen bijeen voor de 153e IPU-vergadering in Arusha met een recordpercentage van 39,4% vrouwelijke parlementariërs. Het centrale thema was *Het bevorderen van goed bestuur en het versterken van de positie van gemeenschappen door middel van inclusiviteit, vertrouwen en kansen voor iedereen* dat resulteerde in de Arusha Verklaring. De Assemblee nam een Emergency Item aan over klimaatgerelateerde rampen, met nadruk op het versterken van weerbaarheid in de Himalaya en andere kwetsbare regio's. De Governing Council stemde onder meer een update van het prioriteitsthema voor 2026 en 2027 en het budget voor 2027. Het verzoek van het parlement van Venezuela om weer toegelaten te worden tot de IPU werd gehonoreerd, het verzoek van het parlement van Myanmar werd afgewezen.
De verkiezing van een nieuwe IPU-president werd met een ruime meerderheid van de stemmen gewonnen door Milton Dick uit Australië als opvolger van Tulia Ackson uit Tanzania. Naoero werd als 184e lid van de IPU verwelkomd. Voorafgaand aan en gedurende de Assemblee kwam de 12 Plus-groep bijeen, de Westerse groep van landen binnen de IPU waar Nederland lid van is, om de hoofdelementen van de vergadering voor te bespreken en posities binnen de Assemblee te verdelen. De 12Plus Groep diende op initiatief van Oekraïne een verklaring in bij de Secretaris-Generaal van de IPU over de zogenaamde verkiezingen voor de Doema van de Russische Federatie en de onwettige wijze waarop deze zijn gehouden in de tijdelijk bezette gebieden van Oekraïne, de Republiek Moldavië en Georgië, gebaseerd op een eerder aangenomen PACE-Resolutie. De Assemblee nam twee resoluties aan, één over inclusieve sociale ontwikkeling en de rechten en empowerment van mensen met een handicap; de tweede was de resolutie over het

Emergency Item dat vroeg om dringende parlementaire maatregelen om klimaatgerelateerde rampen aan te pakken en de veerkracht in de Himalaya en andere kwetsbare regio's te versterken. Ook nam de Assemblee twee moties aan, één over de hervorming van de VN en één over het bevorderen van een op rechten gebaseerde, inclusieve en duurzame toekomst van werk te midden van de vooruitgang op het gebied van kunstmatige intelligentie. Rocío Abed de Zacarías, een parlementslid uit Paraguay, ontving de Cremer-Passy-prijs 2026 voor haar inzet voor de mensenrechten. De delegatie sprak met de Nederlandse ambassadeur met ambassadeur Crompvoets en een afvaardiging van Nederlanders werkzaam en woonachtig in de regio's Arusha en Moshi. De Griffier van de Tweede Kamer Peter Oskam en Kim Nagtzaam Directeur Organisatie en MT-lid van de Eerste Kamer, namen deel aan de vergadering van de wereldwijde vereniging van secretarissen-generaal, *Association of Secretary-Generals of Parliaments* (ASGP).

Plenaire vergaderingen

Bij de opening van de 153e zitting op riep IPU-President Tulia Ackson (Tanzania) parlementen op om jongeren niet alleen een plaats aan tafel te geven, maar ook hun stem, invloed en daadwerkelijke zeggenschap in de besluitvorming te erkennen. Volgens haar moet betekenisvolle jongerenparticipatie verder gaan dan alleen aantallen, "Jongeren moeten de kans krijgen om leiderschap te tonen en invloed uit te oefenen op de samenleving," aldus Ackson. Ook wees zij op de vooruitgang die Rwanda en Mexico hebben geboekt op het gebied van de vertegenwoordiging van vrouwen in de politiek, waar het aandeel vrouwen inmiddels meer dan de helft bedraagt. Terugblikkend op haar presidentschap noemde Ackson een officieel bezoek aan een land dat bij andere landen tot ongenoegen leidde als een van de grootste uitdagingen. Als belangrijke prioriteiten voor de toekomst noemde zij vrede en veiligheid, met bijzondere aandacht voor het versterken van het parlementaire toezicht in landen die door conflicten worden getroffen, klimaatverandering vanwege de toenemende wereldwijde gevolgen en de bescherming van de mensenrechten, met bijzondere aandacht voor vrouwen, kinderen en gemarginaliseerde groepen. Ook werd de assemblee toegesproken door de voorzitter van het parlement van Tanzania, Mussa Azzan Zungu, de premier van Tanzania, Kassim Majaliwaen, en er was een videoboodschap van de president van Tanzania, Samia Suluhu Hassan die de IPU opriep de rol van parlementen te versterken bij het aanpakken van mondiale uitdagingen, geopolitieke spanningen en conflicten. Parlementsvoorzitter Zungu stelde dat ontwikkelingslanden een betekenisvolle rol moeten spelen bij beslissingen over natuurlijke hulpbronnen, technologie, toegevoegde waarde en werkgelegenheid voor jongeren, "De *Global South* beschikt over

hulpbronnen, de *Global North* beschikt over technologie, laten we samenwerken in plaats van met elkaar te concurreren of elkaar te bestrijden om gezamenlijke ontwikkeling te bevorderen," aldus Zungu. Premier Kassim Majaliwaen zei dat de organisatie van de 153e IPU Assemblee het land de kans bood om aan de internationale gemeenschap te laten zien dat Tanzania in staat is om mondiale bijeenkomsten op hoog niveau te organiseren. Hij wees in aanvulling op Zungu op de bredere ontwikkelingsagenda van Tanzania, met name *Vision 2050*, "Deze agenda zal alleen slagen als Tanzania steunt op de pijlers van goed bestuur, politieke rechten, mensenrechten en democratie," sprak hij.

De secretaris-generaal van de VN, Antonio Guterres, gaf in zijn videoboodschap aan dat goed bestuur essentieel is om de groeiende uitdagingen van deze tijd aan te pakken, waaronder toenemende conflicten en ongelijkheid, klimaatverandering en de kansen en risico's van nieuwe technologieën zoals kunstmatige intelligentie. Hij benadrukte de belangrijke rol van parlementen bij het bevorderen van inclusieve instellingen, het versterken van de verantwoordingsplicht van regeringen en het herstellen van het vertrouwen in de samenleving. Ook wees hij op de noodzaak van hervormingen van de Verenigde Naties en de internationale financiële architectuur, zodat deze beter aansluiten bij de huidige mondiale verhoudingen. Tot slot riep hij parlementariërs op om moedig leiderschap te tonen, te luisteren naar de gemeenschappen die zij vertegenwoordigen en zich in te zetten voor nationale hervormingen en internationale samenwerking.

Het algemene debat over het centrale thema *Het bevorderen van goed bestuur en het versterken van de positie van gemeenschappen door middel van inclusiviteit, vertrouwen en kansen voor iedereen* begon op 6 oktober met bijdragen van voorzitters, ondervoorzitters en leden van parlementen. Tijdens zijn bijdrage benadrukte Eric Holterhues dat goed bestuur, inclusiviteit en gelijke kansen onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Hij haalde een citaat van Willem Drees aan dat democratie geen regeringsvorm is voor mensen die de makkelijke weg zoeken, "Democratie vereist verantwoordelijkheid, verantwoording en de actieve betrokkenheid van zowel burgers als gekozen vertegenwoordigers" sprak Holterhues. Ook waarschuwde hij voor de risico's van nieuwe technologieën zoals AI en pleitte hij ervoor deze onder democratische en ethische controle te houden. Elly van Wijk bracht in dat vertrouwen in de democratie actief moet worden opgebouwd door transparantie, participatie en goed te luisteren naar burgers, "Politici moeten de vertrouwde politieke bubbel verlaten, luisteren naar stemmen die anders zijn, en een echte dialoog aangaan met mensen die ze in hun

dagelijkse werk niet vanzelf tegenkomen," aldus Van Wijk. Ook wees zij erop dat het belangrijk is te zorgen voor basisbehoeften zoals voedsel, water, energie en huisvesting, zodat de samenleving veerkrachtig blijft en toekomstige generaties een sterke basis hebben.

Op 7 oktober vond de plenaire stemming plaats over de ingediende onderwerpen voor het urgentiedebat, het zogenaamde *Emergency Item*, waarbij de nationale delegaties hoofdelijk stemden. Voor het urgentiedebat waren vier zogeheten Emergency Items ingediend: een voorstel van Bahrein met steun van de Arabische Groep en Chili over maritieme veiligheid en de doorgang van internationale handel door belangrijke zeeroutes en zeestraten; een voorstel van Iran over de militaire acties van de VS en Israël tegen Iran en de door de VS opgelegde lucht- en zeeblokkade veroordelen vanwege strijdigheid met internationaal recht en het principe van non-interventie; een voorstel van Nepal over klimaatgerelateerde rampen, met nadruk op het versterken van weerbaarheid in de Himalaya en andere kwetsbare regio's; en een voorstel van Oekraïne over betere bescherming van burgers en essentiële civiele infrastructuur tijdens gewapende conflicten, en het beter handhaven van internationaal humanitair recht. Tijdens de plenaire presentatie trok Oekraïne het voorstel in. Twee emergency items behaalde de noodzakelijke 2/3 meerderheid. Het voorstel van Nepal behaalde echter de meeste voorstemmen en werd geagendeerd voor het plenaire debat op 8 oktober. Namens Nederland bracht Holterhues in dat klimaatverandering wereldwijd steeds meer directe gevolgen heeft, vooral voor kwetsbare landen en regio's, "De ramp in Nepal is een tragedie, maar herinnert ons er ook aan dat berggebieden, eilandstaten, deltagebieden en vele andere kwetsbare delen van de wereld met steeds grotere uitdagingen worden geconfronteerd" aldus Holterhues. Ook hield hij een pleidooi voor klimaatbestendige landbouw en voedselzekerheid, bescherming van toekomstige generaties, en een grotere rol voor lokale gemeenschappen en inheemse volkeren, "Onze reactie moet niet alleen worden ingegeven door solidariteit met degenen die vandaag worden getroffen, maar ook door onze gezamenlijke verantwoordelijkheid om de veerkracht voor de komende generaties te versterken" aldus Holterhues. Tot slot riep hij op tot regelmatige parlementaire rapportage over de voortgang bij het nakomen van afspraken op het gebied van klimaatadaptatie, rampenrisicovermindering en weerbaarheid. Een deel van de aanbevelingen gedaan in zijn inbreng werden overgenomen in de uiteindelijke tekst van de resolutie.

Vergaderingen van de 12 Plus Groep
Op 4 april bereidde de 12 Plus Groep, bestaande uit 47 westerse landen, de plenaire vergadering voor en het urgentiedebat (het

Emergency Item) van de IPU. Op deze eerste vergaderdag waren er ook gesprekken met de drie kandidaten voor de positie van nieuwe president van de IPU. Het Zwitsers voorzitterschap van de 12Plus Groep liep tijdens deze assemblee af en werd opgevolgd door Polen. Op 8 oktober organiseerde de Oekraïense delegatie namens de 12 Plus Groep een side-event over voedselzekerheid, veerkrachtige landbouw en betrouwbare handelsroutes. Uit haar gelederen werden de parlementsleden gekozen om vacatures binnen de IPU namens de 12 Plus Groep in te vullen. Gedurende de overige vergaderdagen kwam de 12 Plus Groep dagelijks bijeen om de overige vergaderingen voor te bereiden en terug te koppelen uit de diverse commissies.

Commissie inzake vrede en internationale veiligheid
De commissie Vrede en Internationale Veiligheid vergaderde op 6 en 7 oktober. Er was een paneldiscussie over de rol van parlementen bij het waarborgen van vrede in het tijdperk van militaire kunstmatige intelligentie, en een paneldiscussie over parlementaire diplomatie, bemiddeling en dialoog voor duurzame vrede. Op 7 oktober was de hoorzitting over de toekomstige resolutie *het versterken van maritieme veiligheid en de bescherming van kritieke infrastructuur in tijden van conflict* met bijdragen van experts.

Commissie inzake duurzame ontwikkeling
De commissie Duurzame Ontwikkeling vergaderde op 7 en 8 oktober en hield een hoorzitting over het onderwerp van de volgende resolutie *over parlementair leiderschap bij de bescherming van berg en oceaanecosystemen*. Ook was er een debat over de motie voor het bevorderen van een op rechten gebaseerde, inclusieve en duurzame toekomst van werk te midden van de vooruitgang op het gebied van kunstmatige intelligentie (AI). Holterhues bracht bij dit debat in dat kunstmatige intelligentie zowel kansen als risico's met zich brengt, "Hoewel AI kan leiden tot het verdwijnen van bepaalde banen, biedt het ook mogelijkheden om de gevolgen van een vergrijzende bevolking op te vangen en nieuwe vormen van werkgelegenheid te creëren" sprak Holterhues. Daarnaast sprak hij zijn zorgen uit over de klimaat- en milieugevolgen van de snelle ontwikkeling van AI, "Het trainen en gebruiken van AI vraagt namelijk veel energie, water en schaarse grondstoffen. Ook zorgt de groei van datacenters en de productie van geavanceerde chips voor extra milieubelasting," bracht hij in. Volgens Holterhues betekent een efficiëntere AI niet automatisch een kleinere ecologische voetafdruk, omdat het gebruik van AI tegelijkertijd sterk toeneemt, "Daarom moet bij de verdere ontwikkeling van AI niet alleen worden gekeken naar innovatie en economische kansen, maar ook naar duurzaamheid en de impact op het milieu" aldus Holterhues. De commissie

nam de motie *Advancing a rights-based, inclusive and sustainable future of work amid advances in artificial intelligence* aan.

Commissie inzake democratie en mensenrechten
Op 6 en 8 oktober nam Van Wijk deel aan de debatten in de Commissie Democratie en Mensenrechten over de resolutie inclusieve sociale ontwikkeling en de rechten en empowerment van mensen met een handicap. De commissie behandelde de 200 ingediende amendementen waaronder een amendement van Bahrein over de situatie in het Midden-Oosten. In reactie op het negatieve advies van de rapporteurs op het amendement van Bahrein over de situatie in het Midden-Oosten, ontstond er in de commissie een discussie over de wenselijkheid van dergelijke amendementen. Van Wijk merkte op dat ”In deze resolutie, die is gericht op volwaardige en gelijkwaardige participatie van personen met een beperking, geen politieke statements opgenomen zouden worden.” Uiteindelijk deelde de meerderheid van de commissie die mening en werd het amendement verworpen.

Commissie inzake VN-aangelegenheden
Holterhues volgde de vergaderingen van de commissie over de Verenigde Naties op 7 en 8 oktober waar onder meer de motie met de oproep tot een conferentie ter herziening van het Handvest van de Verenigde Naties werd behandeld.

Comité van de mensenrechten van parlementariërs
Het speciale comité binnen de IPU dat zich bezighoudt met schendingen van mensenrechten van parlementsleden wereldwijd behandelde 841 zaken uit 48 landen. Op de slotdag legde ze aan de Assemblee situaties van schendingen voor in onder meer Argentinië, Israël en Congo. Speciale aandacht was er voor Myanmar waar de commissie zich sinds de staatsgreep in 2021 bezighoudt met meldingen van gevangengenomen parlementariërs. Het regime heeft recent een aantal gevangenen vrijgelaten, waaronder Aung San Suu Kyi, toch merkte de commissie op dat zij weliswaar niet langer in de gevangenis zit, maar nog steeds onder huisarrest staat. Daar heeft zij bezoek gehad van het Internationale Rode Kruis (ICRC) zoals door de IPU verzocht en de commissie drong er bij de militaire autoriteiten op aan ervoor te zorgen dat ook alle andere gedetineerde parlementsleden bezoek van het ICRC kunnen ontvangen.
Besluiten over casussen van de bedreigde parlementsleden werden voorgelegd en aangenomen door de Governing Council op 9 oktober (als bijlage toegevoegd aan dit verslag).

Overige
De delegatie nam deel aan alle bijeenkomsten van de 12Plus groep en diverse nevenactiviteiten rond de Assemblee. Van Wijk woonde het Forum van vrouwelijke parlementsleden bij en nam deel aan de workshop Geestelijke gezondheid door de generaties heen: omgaan met digitale overbelasting, economische druk en onzekerheid en aan het side event georganiseerd door Oekraïne en de 12Plus groep over voedselzekerheid, veerkrachtige landbouw en betrouwbare handelsroutes. En marge van de conferentie was er een ontmoeting met ambassadeur Crompvoets en een afvaardiging van Nederlanders werkzaam en woonachtig in de regio in de regio's Arusha en Moshi. Tijdens de ASGP-vergadering gaf Nagtzaam op 7 oktober een presentatie over het wervingsbeleid van de Eerste Kamer. Ook was er een joint debat op 8 oktober van de IPU en de ASGP over digitaal geweld in de politiek en op 9 oktober over de manier waarop parlementen reageren op druk. De 154e IPU Assemblee zal van 10 tot en met 14 plaatsvinden in Genève.

Verklaringen en rapporten
Lees hier de resultaten van de 153e IPU-Assemblee, de Arusha verklaring en het rapport van de commissie inzake de mensenrechten van parlementsleden zijn bijlage bij dit verslag opgenomen.

De voorzitter van de delegatie,
Talsma

De griffier van de delegatie,
Christiaanse